

SINT ELISABETHPAROCHIE

Omwille van U en onze parochie Parochieplan 2020 - 2025

Inhoudsopgave

1.	Missie en visie.....	2
	De Missionaire Parochie 2020-2025: van ‘onderhoud’ naar missie.....	2
	Cultuurverandering.....	2
2.	Geloof	4
3.	Pastoraat.....	5
	a. Liturgie	5
	b. Catechese.....	6
	c. Diaconie	6
	d. Kerkopbouw.....	7
4.	Personeel en vrijwilligers.....	8
	a. Pastoraal team.....	8
	b. Vrijwilligers	8
	c. Bestuur.....	8
5.	Financiën.....	9
6.	Communicatie.....	10
	a. Parochieblad	10
	b. Clusteroverleg.....	10
	c. Website.....	10
	d. Overleg PT/bestuur.....	10
7.	Kerkgebouwen en hun pastorale functie	11
	a. Bezoekers weekendvieringen	11
	b. Raamsdonksveer.....	11
	c. Raamsdonk	12
	d. Hank.....	12
	e. Woudrichem	12
	f. Dussen	12
	g. Geertruidenberg	13
8.	Conclusie: Een dubbeltje op zijn kant.....	14
9.	Oogsten en Zaaïen	14
	Bijlage: Bisdome Breda, Goedkeuring parochieplan, brief 7 juni 2021	

1. Missie en visie

In het Evangelie van Mattheus, hoofdstuk 28, geeft Jezus zijn leerlingen een opdracht mee:

“Gaat dus en maakt alle volkeren tot mijn leerlingen en doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest en leert hun te onderhouden alles wat Ik u bevolen heb. Weet wel, Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld.”

Als we naar de werkwoorden in deze zin kijken worden we gezonden om:

- 1) Er op uit te gaan
- 2) Leerlingen te maken en hen te dopen (in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest)
- 3) Te onderhouden wat Jezus ons geleerd heeft
- 4) In de wetenschap, in het vertrouwen dat Hij (door middel van de Heilige Geest, de Helper) met ons mee trekt.

Wat deze zending veronderstelt is de overtuiging dat wij een boodschap voor de wereld hebben, dat we mensen tot leerlingen van Jezus willen maken en tot Christen willen dopen als onderdeel van de gemeenschap van de katholieke kerk en dat dit een continu leerproces is, in plaats van het doen van enkele ‘tentamens’ in het ontvangen van de sacramenten.

Zoals het leven een (leer)proces is van vallen en opstaan, zo is het ‘leerling worden van Jezus’ dat ook. In dit proces gaan ervaring en kennis hand in hand. Een relatie met een persoonlijke God opbouwen is tevens lezen uit de Heilige Schrift en de Catechismus van de Katholieke kerk¹. Deze missie doordeesemt al het pastoraat in de parochie. Bij alle activiteiten die er gebeuren.

De Missionaire Parochie 2020-2025: van ‘onderhoud’ naar missie

De afgelopen drie jaar heeft bisschop Liesen van het Bisdom Breda een nieuwe visie gepresenteerd: de parochievernieuwing of Missionaire Parochie. Een alomvattende methode om een cultuurverandering te bewerkstelligen in de parochie. Ze komt voort uit de oproep van verschillende pausen (te beginnen bij paus Paulus VI) om de vanouds gekerstende wereld te her-evangeliseren. De methode van de missionaire parochie is overgewaaid uit Canada en Amerika en goed beschreven in de boeken ‘Rebuilt’ en ‘Als God renoveert’ (beiden vertaald in het Nederlands).²

Het pastoraal team heeft kennis genomen van beide boeken. Het scherpt het denken over de parochie van de toekomst en biedt concrete handvatten om deze te realiseren. Er dient een verschuiving van tijd, geld en energie op gang te komen om van ‘verzorgend pastoraat’ dat gericht is op beheer en behoud (maintenance) van een steeds kleiner wordende groep parochianen (80-90 % van de pastorale aandacht gaat naar hen uit), naar vitaliserend pastoraat (missionair) dat zich toelegt op de mensen die we niet (regulier) in de kerkbanken aantreffen of die niet aan kerkbalans deelnemen.

Dit wil zeggen dat we naast het verzorgend pastoraat meer ruimte dienen te maken om een goede balans aan te brengen in tijd, geld en aandacht ten gunste van de tweede vaak jongere leeftijdsgroep die voor de toekomst van de parochie over vijf jaar essentieel is. Deze groep neemt niet tot nauwelijks aan het kerkelijke leven deel. De kerk heeft behoefte aan ‘andere mensen met een nieuwe visie’.³

Cultuurverandering

Voor deze nieuwe groep is het belangrijk dat zij door de parochie wordt uitgenodigd met een laagdrempelige en verbindende methode in wat kerk en geloof in de rooms katholieke traditie is. Dat zij zich bewust wordt welke kracht en rijkdom het geloof van de kerk hun kan bieden voor het eigen leven. Het gaat

---

¹ Catechismus van de katholieke kerk, 1995. Voor catechetisch gebruik het handzamere: Compendium van de Catechismus, 2005.

² James Mallon, Als God Renoveert, De parochie van onderhoud naar bloei, 2019

Michael J. White en Tom Corcoran, Rebuilt, Samen bouwen aan een vitale parochiegemeenschap, 2019

³ Bisschop Liesen, pastorale brief: Wordt andere mensen met een nieuwe visie, 23 februari 2017

allereerst om een ervaring van God die een relatie wil aangaan met de persoon, met het gezin, en daardoor betekenisvol wordt in het leven van alle dag.

Van de huidige wel kerk-betrokken parochianen wordt gevraagd voor deze nieuwe mensen open te staan, hen gastvrij te begeleiden op een weg van geloof en gemeenschap en zelf ook te veranderen door meer 'leerling van Jezus' te worden. Het vraagt een meer getuigende houding van ons, van mijn geloof want alleen zo kunnen anderen de kracht van God en zijn Liefde ontdekken en ervaren.

In de volgende zes hoofdstukken doortrekken we de bovenstaande missie en visie in de verschillende beleidsterreinen van de parochie. Daarbij beginnen we begrijpelijkerwijs met geloof. Wat verstaan we onder geloof binnen de Rooms Katholieke kerk?

2. Geloof

Geloven is een persoonlijke daad. Het is een in vrijheid gegeven antwoord van een mens op Gods liefde. Gods liefde die zichtbaar wordt in Jezus Christus. Vandaar dat het noodzakelijk is om Christus te verkondigen. Maakt alle volken tot mijn leerlingen (Mt.28,19).

Dit verkondigen en tot leerling maken gebeurt m.n. in de apostolische overlevering. De apostelen hebben aan hun opvolgers, de bisschoppen, datgene doorgegeven wat ze van Christus ontvangen en door de Heilige Geest geleerd hebben.

Geloven is ook een kerkelijke daad, uitgedrukt in de geloofsbelijdenis.

Het is de kerkgemeenschap die door alle eeuwen heen gelooft en het geloof, met de hulp van de Heilige Geest, doorgeeft aan de afzonderlijke gelovigen en hen voedt. Vandaar dat de kerk Moeder en Lerares is. Concreet gebeurt dit doorgeven en voeden door prediking, getuigenis, geïnspireerde geschriften en de viering van sacramenten.

Geloven in God betekent geloven in de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Geloven betekent je zelf tot God bekennen en de door Hem geopenbaarde waarheid te erkennen. God zelf is de waarheid. Ondersteund door Gods genade kan de mens zich volledig aan God toe vertrouwen en Zijn waarheid aannemen. Het is het ultieme antwoord van de mens op het aanbod van God. En God is trouw tot het bittere eind.

Geloven is geen menselijke verdienste maar een gave van God voor al wie er in nederigheid om vraagt. Een mens kan met zijn verstand vrijwillig ingaan op deze gave, gedreven door de menselijke wil en verlangen die door God wordt gedreven. Gegrondest op Gods Woord is het geloof waarheid en het groeit onophoudelijk door ernaar te luisteren en door het gebed.

Geloven is de vreugde van de ontmoeting tussen God en de mens voorafgaand aan de hemelse vreugde van het samenzijn.

Als parochiegemeenschap willen we ons de kenmerken van het volk van God toe-eigenen en beleven. Een gemeenschap van gelovigen, waarvan men lid wordt door het geloof in Christus en door het Doopsel. Waar men erkent de oorsprong in God de Vader, met als hoofd Jezus Christus, en zich geleid voelt op de levensweg door de Heilige Geest. Waar men als kind van God waardigheid en vrijheid ontvangt en het nieuwe gebod van de liefde aanvaardt. Waar men gezond wordt om het zout der aarde en licht in de wereld te zijn met als doel het Rijk van God, dat op aarde reeds begonnen is met de geboorte van de katholieke Kerk.

Geloofsafname

Jaar	Paroch	Doop	Communie	Vormsel	Huwelijk	Uitvaart	Vrijwilligers	Kerkgangers
2015	14.943	35	78	35	0	73	627	519
2016	14.943	33	66	33	1	69	454	580
2017	15.034	26	36	20	2	61	619	272
2018	14.855	22	44	13	1	52	432	334
2019	14.671	23	31	17	2	45	502	
2020								
% 2015-2018	-2	-35	-60	-51		-38	-20	-35

Uit bovenstaande cijfers blijkt de verminderde gelovige participatie van mensen aan het kerkelijke leven van de parochie. Dit proces werd al eerder gezien in het vorige parochieplan van 2015. Er lijkt een versnelling in de neergang op te treden. Deze neergang heeft grote consequenties voor de parochieorganisatie en zal in de volgende hoofdstukken zichtbaar worden. Het maakt onze cultuurverandering meer dan noodzakelijk.

3. Pastoraat

a. Liturgie

- Het hart van het kerkelijk leven is de Eucharistie.
Daarin openbaart zich Christus het meest zichtbaar als de Verrezen Heer in de harten van mensen. Met name in de twee parochiekerken OLV Hemelvaart in Raamsdonksveer en OLV Onbevlekt Ontvangen in Hank is het streven om altijd Eucharistie te vieren en daar ook het Paas triduüm te vieren. Omdat het aantal emeriti dun gezaaid is en het team over één priester beschikt moet er een keuze worden gemaakt voor één van de twee parochiekerken.

Besluit:

- De OLV Hemelvaart in Raamsdonksveer wordt vanwege de centrale ligging in het gebied en de omvang van de RK bevolking in deze kern de ene parochiekerk. In de overige kerken te Hank, Raamsdonk en Woudrichem⁴ wordt naast de eucharistie ook in het weekend woord- en communievieringen aangeboden.
- Iedere dag een eucharistie om de beurt in een andere kerk.

- Andere vormen van gebed

Met name het bidden van de rozenkrans wordt in zowel Raamsdonk als Geertruidenberg al gehouden op vaste dagen door de week.

Besluit:

- Ook op andere kerkplekken het gebed meer aanbieden, waardoor het meer zichtbaar wordt. Vanaf het begin van het kerkelijke nieuwe jaar 2021 komt men in Hank op de eerste vrijdag van de maand bijeen voor de aanbidding van het Allerheiligste.

- Waardig omgaan met het ontvangen van de eucharistie

Dat vraagt dat men weet/ervaart wat men ontvangt. Door de gewoonte van het communiceren mogen we deze beleving niet meer veronderstellen.

Besluit:

- Zowel vieringen van uitvaart en huwelijk worden standaard vieringen van 'woord en gebed'. Dit geldt ook voor de kerstavondvieringen met kinderen, Carnaval en Sinterklaas. Uitzonderingen zijn altijd mogelijk, maar dat vraagt wel een grotere eucharistische vertrouwdeheid.

- Het dagelijks persoonlijke gebed

Aan het slot van deze paragraaf willen we benadrukken dat het gelovig leven van ieder mens begint bij het dagelijks persoonlijke gebed omwille van het versterken van de band met Christus en van daaruit te leven om zo 'wel in de wereld maar niet van de wereld te zijn' (Johannes 17). Dat geldt voor jong en oud. De parochie en het pastoraat is het te doen om deze liefdesrelatie (God die van je houdt) te bevorderen en in te bedden in het kerkelijke leven.

Besluit:

- Het verspreiden van gebedsteksten en/of -boekjes in de sterke tijden van Advent en Vasten en op bijzondere dagen zoals die van onze patroonheiligen.
- Het stimuleren van zg. cenacelontmoetingen rond gebed, schrift, en het geloofsgoed dat de Kerk aanreikt op basis van de catechismus.
- Ontwikkelen van Biddende Moedersbijeenkomsten bij iemand thuis of in een geschikte kleine ruimte.

---

⁴ In de pastorale brief van bisschop Liesen: De zorgvuldige omgang met onze kerkgebouwen, 29 maart 2018 wordt gesproken over de pastorale functie van de bestaande kerkgebouwen, parochiekerk - kerk - kapel.

b. Catechese

- **'Leerling worden en zijn van Jezus'** vraagt om een ontvankelijke houding die gericht is op verdieping en gelovige groei en op onderhoud van wat men al weet en ervaren heeft. Het is een leerschool voor het hele leven en geldt voor zowel kinderen als volwassenen (ongeacht hun leeftijd). Niet de inhoud maar de vorm kan worden aangepast aan leeftijd en verschillende stadia van geestelijke groei. In het verleden is dit onvoldoende onderkent; men veronderstelde te veel dat het geloof dat na de drie initiatiesacramenten (doop, eerste communie en vormsel) min of meer af was.

Besluit:

- In communicatie en aanbod gaan wij uit van het ideaal van permanente catechese.
  - Dit betekent dat allereerst voor de sacramentencatechese van de eucharistie (Eerste Heilige communie) en het vormsel een lange leerweg wordt aangeboden zowel voor de kinderen als voor de ouders. Deze voorbereiding is op de zondagochtend voorafgaand aan of aansluitend bij de viering van de eucharistie; bij voorkeur in de parochiekerk.
  - Hetzelfde geldt voor de doopcatechese. De doopdatum zal als het enigszins kan afhankelijk zijn van de gelovige rijpheid van de ouders. De voorbereidingstijd zal daardoor variabel zijn. De catechese zal gegeven worden door leden van het pastoraal team ondersteund met vrijwilligers.
  - Bij deze drie initiatiesacramenten is het belangrijk dat in het geloof ook het inzicht doorbreekt van de zondigheid van de mens. Het sacrament van Boete en Verzoening wordt in de voorbereiding op alle sacramenten zowel aan ouders als aan kinderen (in aangepaste vorm) aangeboden.
  - In een later stadium willen we in de tussenliggende jaren permanente catechese aanbieden voor kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar, één of twee keer per maand.
- **Nieuwkomers en gezinnen**
Omwille van nieuwkomers en gezinnen zullen we in alle kerken een grotere gastvrijheid in de viering aan de dag leggen. Hen welkom heten, met een zekere begeleiding en opvang (voor de allerkleinsten). Ook kinderwoorddiensten tijdens de H. Mis kan daarbij een hulp zijn. We hebben het idee om dat laatste vooral bij de ouders zelf te laten en niet daarvoor een aparte groep vrijwilligers op te richten. Wel mogen deze ouders van ons de nodige begeleiding verlangen.

Besluit:

- In het komende jaar zetten we in op gastvrijheid in de parochie.
- **Volwassenen**
Voor volwassenen is het belangrijk dat men zich bewust wordt van wat en hoe men geloofd. Nodig is dat men dit deelt om uiteindelijk een verinnerlijkt geloof te ontdekken dat belangrijk is voor het dagelijks leven en waarin een persoonlijke relatie met Christus kan groeien. De Alphacursus, een serie van tien bijeenkomsten, is hierin succesvol gebleken.

Besluit:

- In 2021 zal de Alpha worden aangeboden. Zij richt zich op betrokken en niet betrokken mensen binnen de parochie.

c. Diaconie

In de parochie is er een Parochiële Caritas Instelling (PCI) sinds 2015. Daarnaast is er in Hank de werkgroep Kerk en Samenleving en in Woudrichem een werkgroep 'Lief en leed'. Naast de caritascollecte verzorgt zowel de PCI als Kerk en Samenleving activiteiten om geld op te halen voor goede doelen.

Besluit:

- Gestreefd wordt naar één caritas/landelijke collecte per maand.
- Er komt een betere verantwoording bij de doelen waarvoor gecollecteerd wordt.

- Het diaconale aspect van onze patroonheilige Elisabeth van Thüringen (liefde voor God, liefde voor de armen) moet in de parochie meer zichtbaar worden. Een hulpmiddel is daarbij de Elisabethrozenactie voor kwetsbare mensen.

d. Kerkopbouw

Onder dit pastorale veld wordt meestal verstaan hoe de parochie een gemeenschap kan vormen waarin het geloof groeit en de betrokkenheid van mensen toeneemt door middel van bijvoorbeeld een parochieblad, samenkomsten op allerlei niveaus, de actie kerkbalans. In de missionaire parochie is de erkenning dat het de Verrezen Heer zelf is die de parochie opbouwt en niet zozeer het pastoraal team, het bestuur of de vrijwilligers.

Daarom willen we in aansluiting met de paragraaf 2 (pastoraat) van dit hoofdstuk het belang van het gebed aangegeven dat leidend is bij de opbouw van de parochie. Zij vervangt niet de bindende activiteiten maar verdiept ze zodat in alle bijeenkomsten en acties de aanwezigheid van de Heer door zijn Heilige Geest wordt beleden. Gebed leidt dan tot gemeenschapsvorming en bindt mensen aan elkaar in Christus en bouwt zo de parochie op.

Alpha wordt wel de motor van parochievernieuwing genoemd. De ervaring leert dat bij Alphamensen de ontdekking van een persoonlijke relatie met de Levende God uitgangspunt is voor hun inzet in de parochie om deze als een ware geloofsgemeenschap te helpen opbouwen. Niet de organisatie inrichten maar Christus volgen in de parochie is voor hen veel meer de essentie van het parochiële leven.

Besluit:

- Bijeenkomsten worden geopend en gesloten door gebed. Dat kan een formuliergebed zijn (Onze Vader, Wees Gegroet) maar het is ook goed om bij gelegenheid te oefenen eigen woorden te geven het de Geest die in ons leeft en die een meer getuigend karakter heeft.
- In de tweede helft van 2021 gaan we mensen uitnodigen om Alpha te volgen. (Zie ook punt 3 c Pastoraat, volwassenen)

4. Personeel en vrijwilligers

a. Pastoraal team

Er is een goed evenwicht tussen de verschillende ambten en bedieningen in de parochie. Het basispastoraat wordt voornamelijk verzorgd door de pastoor en de pastoraal werker. Diaken Egbert Bornhijm die vanuit het bisdom gedetacheerd is, is er voornamelijk voor de opbouw van de parochie en voor de beleidsmatige ondersteuning van team en bestuur. Pastoraal werker Kees Waas zal over enkele jaren de pensioengerechte leeftijd bereiken. De taak van teamassistente Margreet van Halderen staat onder druk. Haar werk verschuift bijna geheel naar financiën.

Besluit:

- Het team bekijkt hoe de taken van de teamassistente kunnen worden overgenomen. Eventueel zoekt men naar een vrijwilliger.
- Gezien de leeftijd van emeriti en hun sterk verminderde aantal zal er geen beroep meer op hen worden gedaan.

	Aanstelling	Leeftijd	Sinds
Federico Ceriani (pastoor)	1,0 fte	47 jaar	2019
Kees Waas (pastoraal werker)	1,0 fte	64 jaar	2001
Egbert Bornhijm (diaken)	0,3 fte	60 jaar	2018
Margreet van Halderen-Wouters (Teamassistente)	0,5 fte	56 jaar	2017
Subtotaal	2,8 fte		
Jan Willems (kerkmusicus)	0,3 fte		
Margreet van Halderen (fin. adm.)	0,5 fte	56 jaar	2017
Subtotaal divers	0,8 fte		

b. Vrijwilligers

Op het eerste gezicht lijkt de parochie met de in de KASKI-cijfers genoemde aantal van 502 vrijwilligers over veel mensen te beschikken, die betrokken zijn bij de organisatie van de Sint Elisabethparochie. De praktijk geeft een minder rooskleurig beeld en laat een slinkende inzet zien van vrijwilligers met name in het kadersegment: bestuur, PKC's, financiële- en ledenadministrateurs. Dit jaar werden de laatste twee PKC's (Raamsdonksveer, Hank en Woudrichem) opgeheven wegens tekort aan nieuwe vrijwilligers.

Besluit:

- Zoveel mogelijk worden taken van vrijwilligers gecentraliseerd met name op het gebied van financieel beheer.
- We concentreren ons niet meer om wegvallende taken op te vullen. Dit betekent een vergaande versobering van de organisatie. Minder overlegorganen en meer aanspreekpunten voor praktische zaken.

c. Bestuur

Het parochiebestuur is al jaren onderbezet. Naast de voorzitter telt het bestuur nu een vicevoorzitter, die tevens penningmeester is en een lid voor gebouwen, die tevens secretaris is. Deze situatie zet de parochie als vrijwilligersorganisatie ernstig onder druk.

Besluit

- Er zal een uiterste inspanning worden gepleegd om een penningmeester te vinden. Wij vragen het bisdom om ons daarbij te ondersteunen.

5. Financiën

In onderstaande tabel ziet u de cijfers vanaf 2017. Daaruit blijkt dat de parochie steeds meer afhankelijk wordt van de inkomsten uit dood geld in plaats van de bijdragen van parochianen. Het tekort bedraagt tot bijna € 100.000 in 2019. De begrotingen van 2020 en 2021 laten niet veel anders zien.

Inkomsten	2017	2018	2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Actie Kerkbalans	192.725	€ 169.256	162.379	153.000	141.000
Overige bijdragen	105.408	100.416	88.196	76.525	52.555
Bezit en beleggingen	146.003	110.087	108.476	136.975	132.066
Begraafplaatsen	95.633	92.923	91.254	80.050	86.500
Diversen	1297	9.298	7193	0	0
Totaal	541.067	481.980	457.498	446.550	412.105
Uitgaven					
Pers. Past.	169.230	185.122	193.531	184.000	188.500
Overig Personeel	37.549	66.448	55.108	42.000	37.450
Onroerend Goed	88.830	109.077	103.495	129.927	113.060
Afdracht	88.035	86.676	88.506	81.250	74.985
Begraafplaatsen	19.850	25.005	20.715	16.900	22.985
Beheerskosten	43.615	41.176	43.811	37.960	38.350
Financiële lasten	13.970	13.457	12.986	13.500	13.350
Programmakosten	52.761	36.793	35.478	35.025	287.00
Diversen	0	2.081	779	0	0
Totaal	513.840	565.835	554.409	540.562	511.677
Resultaat	27.227	-83.855	-96.911	-94.012	-99.572

Besluit:

- We streven ernaar bruikbaar onroerend goed zoveel mogelijk te behouden en wanneer niet meer nodig voor pastorale activiteiten te verhuren aan derden.
- We zetten in op digitaal collecteren en via QR-code om het gemakkelijker te maken een bijdrage aan de parochie over te maken.
- Het financiële beheer wordt zoveel mogelijk gecentraliseerd.
- Margreet van Halderen zal fulltime worden ingezet voor het beheer van de parochiële financiën. De taak van teamassistente moet worden overgenomen.
- Voor de kerken van Raamsdonksveer en Hank zal geen groot onderhoud worden gepleegd. Er zullen alleen kosten worden gemaakt om de gebouwen wind en waterdicht te houden (zie verder hoofdstuk 7).

6. Communicatie

a. Parochieblad

Er is een parochieblad dat 5 keer per jaar uitkomt. Sinds kort, als gevolg van de coronacrisis is er een nieuwsbrief voor parochianen. Al langer is er een website, facebookpagina en in verschillende kernen een lokaal contactblad. Voor de wekelijkse vieringen is er in het weekblad De Langstraat een overzicht van de vieringen. In Altena is daar geen mogelijkheid voor. Gemist wordt een duidelijke lijn in de communicatie van de parochie die ook uiting geeft van missionaire inzichten.

Besluit:

- Het opstellen van een communicatieplan dat meer cohesie brengt tussen de visie van het bestuur, pastoraal team, vrijwilligers en parochianen.
- De vraag tot wie richten we ons (doelgroepen) zal helderder moeten beantwoord nu de vanzelfsprekende aanspreekpunten (zoals PKC's en kernvrijwilligers) verdwijnen.

b. Clusteroverleg

Sinds twee jaar is er een clusteroverleg voor de kernen behorende bij het gebied Altena en bij het gebied Dongemond. In deze bijeenkomst zitten leden van de PKC's, en/of coördinatoren. Door het wegvallen van de PKC's wordt de groep steeds kleiner. Ook is er sinds diezelfde tijd een regulier overleg tussen kasbeheerders en ledenadministrateurs. Het parochie bestuur kent sinds langere tijd een gebouwencommissie en een financiële commissie om het bestuur te adviseren.

Besluit:

- De twee clusterbijeenkomsten worden samengevoegd.

c. Website

De website is een belangrijk medium in de communicatie van de parochie. De inhoud en de lay-out van de website sluit niet aan op de missionaire uitdaging van de parochie. Ook de uitvoerige presentatie van de kernen is in de uitstraling van de ene parochie achterhaald. Meer zichtbaar zou moeten worden hoe mensen tot God kunnen komen en hoe de parochie hen daarbij kan helpen: het getuigend geloof voorop. Minder de informatie over de organisatie.

Besluit:

- De website wordt vernieuwd.

d. Overleg PT/bestuur

Overleg tussen het pastorale team/bestuur en de verschillende werkgroepen of (kern) vrijwilligers gebeurt ad hoc.

Besluit:

- Er wordt een overzicht gemaakt van alle vrijwilligers in de parochie.
- Onderzocht wordt op welke wijze de communicatie met de vrijwilligers te verbeteren is (zie ook het besluit bij 6a Parochieblad)

7. Kerkgebouwen en hun pastorale functie

a. Bezoekers weekendvieringen

Het aantal parochianen dat nu in het weekend de kerken te Raamsdonksveer, Hank, Raamsdonk en Woudrichem bezoeken kan allen tezamen in één kerkgebouw. Hieronder geven we het gemiddeld kerkbezoek bij een gewone viering door het jaar per kern weer in 2019.⁵

Met uitzondering van de kerk van Woudrichem zijn de kerken (veel) te groot voor het aantal bezoekers. Het is een reële verwachting dat in de toekomst het verschil tussen het aantal zitplaatsen en het aantal bezoekers nog verder uit elkaar zal groeien.

Plaats	Toegewijd aan	Aantal zitplaatsen	Aantal bezoekers
Raamsdonksveer	OLV Hemelvaart	1200	80
Hank	OLV Onbevlekt Ontvangen	590	112
Raamsdonk	H. Bavo	350	108
Woudrichem	H. Nepomucenus	120	66
Dussen			30
Geertruidenberg			20

De grote gebouwen staan de opbouw van een missionaire parochie in de weg omdat ze gebouwd zijn als volkskerk en nu tekort schieten als gebedsruimte voor kleine groepen en catechetische scholing. De kerken van Hank en Raamsdonksveer hebben een grote achterstand in het onderhoud.

Hierna worden de kerken stuk voor stuk behandeld. Het meest indringende besluit geven we hier alvast weer.

Besluit:

- Op termijn nemen we afscheid van de kerken van Raamsdonksveer en Hank.

b. Raamsdonksveer

Vier gebouwen: kerk uit 1956 (gemeentelijk monument), pastorie, parochiecentrum en pastoorswoning.

Voor catechetische doeleinden wordt gebruik gemaakt van het parochiecentrum en een bijruimte in de kerk. Het parochiecentrum dat dienst doet voor ontmoeting, repetitie van koren enz. is al jaren aan vervanging toe. De pastorie dient voornamelijk als secretariaat voor zowel de kern als voor de parochie.

De bouwkundige staat van de kerk is matig, in de afgelopen twintig jaar is er geen groot onderhoud gepleegd. Het dak boven het priesterkoor moet worden vervangen, het stucwerk dient hersteld te worden (het priesterkoor wordt al een half jaar niet meer gebruikt) en boven de ingang is het beeld van Maria en de nis er omheen dringend aan restauratie toe.

Wat de parochie nodig heeft, is een kerkruiimte voor maximaal 80 mensen, minimaal 3 zalen voor ca 20 personen, secretariaats- en ontvangstruimten. Eerder onderzoek naar een verkleining van de liturgische ruimte en inbreiding van gemeenschapsruimten in de kerk heeft aangetoond dat de kosten zeer hoog zijn. Het bestuur acht dit niet verantwoord.

Besluit:

- De O.L. Vrouwe Hemelvaart wordt afgestoten en te koop aangeboden.

---

⁵ De kerk van Dussen wordt hier niet opgenomen omdat de beslissing al genomen is dat deze kerk zal worden verkocht en niet meer voor de eredienst beschikbaar is. Er bestaat een kans dat een beperkte ruimte van het gebouw kan worden gehuurd voor het houden van gebedsdiensten.

- De toren wensen we te behouden. Onderin wordt een mooie Mariakapel heringericht.
- Op de plaats van het parochiecentrum komt een nieuw gebouw met een kapel en ruimten voor catechese en andere bijeenkomsten.
- De kapel krijgt de status van parochiekerk om het centrum van de parochie aan te geven. Voor grotere vieringen zullen we uitwijken naar Hank (zo lang als de grote kerk gebuikt wordt) of Raamsdonk.
- De functie van de woning van pastoor Federico Ceriani aan de Varenstraat verandert niet.

c. Raamsdonk

Twee gebouwen: kerk uit 1889 (Rijksmonument) en pastorie.

De H. Bavokerk bevindt zich in de laatste fase van een totale restauratie.

De pastorie doet niet meer dienst als ambtswoning. De bovenverdieping wordt verhuurd. Eetpunt en gelegenheid voor bijeenkomsten van kleine groepen vinden plaats op de begane grond. De pastorie is in slechte staat van onderhoud.

Besluit:

- De kerk zal als 'kerk' in gebruik blijven.
- Wanneer de kerk in Raamsdonksveer en Hank zijn afgestoten zal de H. Bavo gebruikt worden voor grote parochiële vieringen.
- De pastorie wordt water en wind dicht gehouden.

d. Hank

Twee gebouwen: kerk uit 1912 (Gemeentelijk monument) en pastorie.

De OLV Onbevlekt Ontvangen kent een grote achterstand in onderhoud. In de vloer is betonrot aangetroffen en het dak moet worden vernieuwd. De investering die daarvoor nodig is overtreft in hoge mate de in de loop van jaren gemaakte reservering groot onderhoud. Het bestuur neemt ook in ogenschouw dat de gemeenschap steeds kleiner wordt en dat de financiële draagkracht nog verder zal afnemen.

Het bestuur vindt, gezien het kerkbezoek, de financiële middelen en de betekenis van de kern in het land van Altena het wel verantwoord om te zoeken naar een bescheiden liturgische ruimte voor 80 personen. De pastorie doet niet meer dienst als ambtswoning. Ze wordt gebruikt als parochiecentrum.

Besluit:

- Op de termijn wordt de OLV Onbevlekt Ontvangen afgestoten. Tot die tijd houden we haar regen- en winddicht.
- De pastorie wordt verbouwd zodat er een liturgische ruimte in opgenomen kan worden.

e. Woudrichem

Eén gebouw: kerk uit 1838 (Rijksmonument)

Gewijd aan de H. Joannes Nepomucenus ligt de kerk in het Noordelijkste puntje van het bisdom. Het onderhoud van de kerk is goed. Nu Sleeuwijk in 2018 is gesloten is er een ontmoetingsruimte in de nabije omgeving van de kerk gehuurd.

Besluit:

- We blijven hier kerken en houden de ontmoetingsruimte aan.

f. Dussen

De kerk van H. Maria Geboorte stamt uit 1955 (Gemeentelijk monument). Aan de zijkant van de kerk zijn enkele ontvangst en samenkomstruimten. Onderdeel van het complex zijn ook twee woningen die verhuurd worden. In het pastoraal plan van 2015 was al besloten de kerk en overige gebouwen te verkopen. De onderhandelingen over de verkoop bevindt zich in een eindfase. Er is een mogelijkheid dat in de heringerichte kerk (appartementen) een ruimte beschikbaar blijft voor de parochie van 100 m².

Besluit:

- De verkoop van de gebouwen wordt afgerond.
- Een deel van de kerk (110 m²) blijft in het bezit van de parochie en wordt geschikt gemaakt voor ontmoetingsruimte van de geloofsgemeenschap van Dussen.

g. Geertruidenberg

De kerk gewijd aan de H. Gertrudis is in 2020 verkocht. Voor de geloofsgemeenschap wordt nu gebouw de 'Steur' gehuurd dat dienst doet als inlooplocatie, secretariaat en gebedsruimte.

Besluit:

- Zolang als dienstig blijven we de Steur huren en kan de geloofsgemeenschap hier van gebruik maken.

8. Conclusie: Een dubbeltje op zijn kant

Het zal een grote inspanning vergen om de parochie toekomstbestendig te maken met kleinere gemeenschappen en aangepaste ruimten voor ontmoeting en vooral gebed. Daarvoor doen we een beroep op de inzichten van de missionaire parochie. Daarin is een parochiaan van de toekomst allereerste een gelovige persoon die vanuit de verbondenheid met Jezus Christus leerling wil zijn in het dagelijks leven en in het bijzonder in de parochie waar hij/zij de Verrezen Heer en geloofsgenoten ontmoet.

Of de Sint Elisabeth zo'n parochie kan zijn is de vraag.

Het is duidelijk dat het kerkelijk en gelovig leven onder druk staat. Maar misschien bijzonder is ook dat de vrijwilligersorganisatie in de parochie sterk afneemt. Optimistisch zouden we kunnen zeggen dat dit nieuwe kansen schept om dingen anders te doen. Maar dit optimisme wordt niet gedeeld in de parochie zelf, bij parochianen en vrijwilligers. Zij (ook jongere mensen) willen het liefst zo lang mogelijk alles bij het oude laten omdat in de parochie, de kerk en de maatschappij al zoveel veranderd is. Het is dus een legitieme vraag of het roer nog om kan en of er nog kansen zijn om op een nieuwe manier parochie te zijn. Daarvoor denken we dat dit parochieplan in ieder geval goede uitgangspunten biedt en dat met enkele jaren duidelijk zal worden of de ingeslagen weg ook zijn vruchten begint af te werpen.

9. Oogsten en Zaaïen

Met behulp van de Heer die oogst waar niet gezaaid wordt en binnenhaalt waar niet is uitgestrooid (Mattheus 25, 26) zal het ons lukken de harten van mensen te bereiken en een gelovig zaadje te kunnen planten.

Liefdevolle God

In het leven van heilige Elisabeth van Thüringen
hebt U laten zien hoe goed het is
dat er altijd mensen zijn
die sterk in U geloven en leven zoals U het wilt.

Armen vonden in haar een vrouw
die oog had voor hun zorgen
die brood uitdeelde
om de honger van mensen te stillen.

Die als het symbool van de roos
Uw liefde liet zien in deze wereld.

Geef ons een sterk geloof
als wij moedeloos zijn of vol van verdriet.

Geef ons de liefde
wanneer we anderen in nood zien verkeren.

Geef ons hoop en de moed het goede te doen.

Op voorspraak van de H. Elisabeth van Thüringen
vragen wij het U in Jezus' Naam.

Amen.

Bisdome Breda

Bezoekadres
Veemarktstraat 48
4811 ZH Breda

Postadres
Postbus 90.189
4800 RN Breda
T 076 - 522 34 44
F 076 - 521 62 44

www.bisdombreda.nl

Email: bisdom@bisdombreda.nl
Kenmerk: 101-22-2021
Betreft: Goedkeuring parochieplan

Aan de pastoor, het parochiebestuur en het
pastoraal team van de Sint Elisabethparochie
Sint Jozeflaan 3
4941 GP RAAMSDONKSVEER

Breda, 7 juni 2021

Geachte pastoor, geachte dame en heren,

Op 18 mei jl. sprak ik met u over het concept parochieplan *'Omwille van U en onze parochie'* dat u voor de Sint Elisabethparochie geschreven hebt en dat u mij aan het begin van dit jaar al had aangereikt.

Het parochieplan geeft aan hoe u in de komende jaren gestalte wilt geven aan de pastorale zorg in de parochie en welke inzet van mensen, middelen en voorzieningen daartoe nodig is. U hebt u bij het opstellen van het plan laten inspireren door de visie en het gedachtegoed van de Missionaire Kerk. U voelt u hierdoor aangesproken en u weet dat een missionaire ontwikkeling past bij wat uw parochie nodig heeft. U ziet dat de deelname aan het kerkelijk leven en het parochieleven onder druk staat, en u ziet kansen voor een vitaliserend pastoraat dat zich richt op jongeren en anderen die (nog) niet deelnemen aan het parochieleven. Daarom wilt u de aandacht verleggen van een meer 'verzorgend' pastoraat naar een meer 'missionair' pastoraat.

U hebt uw visie en uw plannen geformuleerd in een compact en helder parochieplan. De verwoording van voornemens in besluiten maakt het goed mogelijk om de uitvoering van het plan te evalueren - en zo nodig bij te stellen. Ik herken en onderschrijf de keuzes die u maakt en de accenten die u legt op de bevordering van het persoonlijk geloof, de viering van de Eucharistie, het stimuleren van het gezamenlijk en het persoonlijk gebed en de catechese. Ik vraag u om daarnaast ook goede aandacht te blijven geven aan diaconale activiteiten en om het diaconaal profiel van de St Elisabethparochie te versterken.

U kiest voor één parochiekerk in uw parochie. In de parochiekerk zult u de liturgie van de kerk in haar volheid vieren en in en rond de parochiekerk wilt u de catechese en de opbouw van de parochie centreren. Ik stem in met uw keuze voor de H. Maria Hemelvaartkerk van Raamsdonksveer als parochiekerk van de St. Elisabethparochie. Het huidige kerkgebouw in Raamsdonksveer is te groot en te duur voor de parochie. Ik ondersteun u in uw inzet om nieuwe huisvesting te zoeken voor de eredienst en voor de pastorale en parochiële activiteiten in Raamsdonksveer. U hebt mij geïnformeerd over de plannen die u ontwikkelt en u hebt en houdt hierover nauw contact met mijn medewerkers van het bisdom.

U wilt ook als parochie aanwezig blijven in de parochiekern van Hank. U wilt de parochiezaal bij het pastoraal centrum in Hank herinrichten zodat u in Hank liturgie kunt blijven vieren, ook wanneer u afscheid neemt van de kerk van Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen in Hank. Ik heb begrip voor deze keuzes en de overige keuzes en besluiten die u met betrekking tot tot de kerkgebouwen van uw parochie hebt geformuleerd. Dit laat onverlet dat u voor de uitvoering van elk besluit de juiste diocesane procedures moet volgen - ook wat betreft het verkrijgen van de juiste machtigingen.

Geachte pastoor, geachte bestuursleden. We zien terug op een open en constructief gesprek met u over het parochieplan voor de St. Elisabethparochie. Dat gesprek past bij de goede contacten die u onderhoudt met mijn medewerkers vanuit het bisdomkantoor. Zij ondersteunen u bij de ingewikkelde en intensieve processen die u gaat bij het vitaliseren van de parochie en het aanpassen van de organisatie. Ik heb veel respect voor uw aller inzet hierbij, en ik realiseer me dit alles veel van u vraagt. Zoals u aangeeft in het parochieplan: het zal nog veel inspanning vergen om de parochie toekomstbestendig te maken. Het zal ook veel gebed vragen. We mogen, ook in deze uitdagende tijd, vertrouwen op de leiding die de Heer ons geeft bij het bouwen aan Zijn Kerk. Hij geeft ons, op voorspraak van de H. Elisabeth, de hoop en de moed om het goede te doen.

Met de opmerkingen in deze brief keur ik het parochieplan voor de St Elisabethparochie goed, met een looptijd tot 2025. Graag dank ik u voor uw inzet en uw zorg voor de St. Elisabethparochie.

Met vriendelijke groet,

✠ Mgr. dr. J.W.M. Liesen
Bisschop van Breda

in afschrift aan L. Blom, (adjunct) econoom van het bisdom Breda
in afschrift aan F. van der Linden, bouwadviseur
in afschrift aan de leiding van het vicariaat Breda
in afschrift aan G. Kok, bisschoppelijk gedelegeerde kerkopbouw